

Quba: arıçılığın inkişafına diqqət

Minlərlə gülün-çiçəyin nektarından zərrə-zərrə toplanan bal dünyanın ən ləziz neməti, min-bir dərindən dərmandır. Zəngin Azərbaycan təbiəti bu gözəl məhsul üçün əvəzsiz xammal mənbəyidir. Şimal regionunda, o cümlədən Qubada yetişən bal öz yüksək keyfiyyəti və müalicəvi əhəmiyyəti ilə seçilir. Təsərrüfatın çox gəlirli sahəsi olan arıçılığın inkişafı üçün rayonun dağlıq ərazilərində böyük imkanlar vardır. Arıçılıq rayonun kənd təsərrüfatının, xüsusilə meyvəçiliyin məhsuldarlığının artırılmasında əvəzsiz rol oynayır.

Hazırda rayonda arıçılığın vəziyyəti necədir? Arıçılar hansı payğılarla yaşayırlar? Bu suallara təcrübəli arıçılar, mütəxəssislər ilə apardığımız söhbətlərdə cavab tapa bildik.

Quba Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin heyvandarlıq sektorunun müdiri Aydın Qədiməliyev: Ölkə Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasında arıçılığın inkişafının stimullaşdırılması haqqında" 5 mart 2018-ci il tarixli Sərəncamı respublikamızın bütün bölgələrində olduğu kimi, rayonumuzda da arıçılığın inkişafına böyük təkan vermişdir. Arıçılıq təsərrüfatlarında son iki ildə əməlli-başlı canlanma hiss olunur. Bu sahədə pərakəndəlik, sistemsizlik artıq arxada qalıb. Rayon DAİM tərəfindən yaradılan işçi komissiyası arıçılıqla məşğul olan 162 kənddə arıçılarla fərdi qaydada görüşmüş, vəziyyəti öyrənmiş, arıxanaların qeydiyyatını aparmışdır. Qeyd edim ki, ən ucqar dağ kəndlərində - Xınalıq, Adur, Qonaqkənd, Cimi, Xaltan və sairə kəndlərdə belə biz arıxanaları qeydiyyata almış, arıçıları subsidiyalara cəlb etmişik. Hazırda rayonumuzda 20 min arı ailəsi mövcuddur. 673 nəfər arıçının müraciəti əsasında ötən il 18 min 983 arı ailəsi üçün subsidiya verilmişdir.

Cari ilin aprel ayının 1-dən başlayaraq yerli komissiyalar arıxanalarda yenidən qeydiyyat işləri aparmış, subsidiya alacaq arıçılar müəyyənləşdirilmişdir. Yeri gəlmişkən deyim ki, subsidiyaların verilməsi ucdantutma deyil, ilk növbədə yeşikdə ən azı 15-20 min arı olan pətəklərə verilməsi nəzərdə tutulur. Zəif ailələr isə köməkçi arı ailəsi kimi qeydiyyata götürülür. Yeri gəlmişkən deyim ki, rayonumuzda təcrübəli, güclü arı ailələri yetişdirən təsərrüfatçılar çoxdur. Quba şəhər sakini Yunis Əliyev 400, Susay-qışlaq kəndində Əziz Ələsgərov 280, Alekseyevka kəndində Zəfər Əzizov 228, Quba şəhərində Emin Bayramov 130, Timiryazev kəndində Şakir Əliyev 100, Aşağı Susay kəndində Sərxan Ələkbərov 92, Xınalıq kəndində Niyaz Sadıqov 60-dan çox arı ailəsinə xidmət göstərir. Arıçılarımız məhsul istehsalını ildən-ilə artırır. Dövlətin verdiyi subsidiyadan yararlanan arıçılar indi daha çox məhsul istehsal etməyə çalışırlar. Arıçılarımız respublikada keçirilən sərgilərdə, yarmarkalarda öz məhsulları ilə çıxırlar. Ötən il Bakı şəhərində keçirilən bal-satış sərgisində 5 nəfər arıçımız satışa 1 ton 850 kiloqram bal, 22 kiloqram güləm tozu, 1,2 kiloqram vərəmə, 11 kiloqram güləm, 0,6 kiloqram arı südü çıxarmışdır.

Bu gün arıçılıq rayon DAİM-in xüsusi diqqət göstərdiyi sahədir. Biz rayonda arıxanaların qeydiyyat işini qaydaya qoymaqla bərabər, arıçılıq mədəniyyəti

yətini yüksəltməyi də qarşımıza məqsəd qoymuşuq. Arıçılığa baytarlıq xidmətini artırmaqla, baş verə biləcək xəstəliklərə qarşı kortəbii müalicələrə son qoymağa istəyirik. Arıçılıq üçün xammal mənbəyi olan təbii otlaq sahələri, paxlalı bitkilər, meyvə bağları, mədəni otlaq sahələri, təbii meşəliklərdən arıçıların səmərəli istifadə edə bilməsinə şərait yaradır, onlara lazımı köməklik göstəririk. Arıçıların maarifləndirilməsi də diqqət mərkəzindədir.

Yaşı 83-ü ötən **Şakir Əliyev - Qubanın qocaman arıçılarından**dir. Əslən Gərəy kəndindən olan qocaman arıçı dedə-baba sənətini yaşadır. Uzun illər ərzində bu sahədə çox zəngin təcrübə qazanıb. Daim təbiətin qoynunda - arıxanada çalışan Şakir dayı özünü çox sağlam və gümrəh hiss edir. 100-dən çox arı ailəsinə təkbaşına xidmət

edir. Deyir ki, mənə gümrəh saxlayan elə bu sənətdir.

Qubanın iqlim şəraitinin arıçılıq üçün çox əlverişli olduğunu söyləyir. Qışda havanın küləkli olmaması arıçılıq üçün əlverişli hesab olunur. Rayonun dağlıq, dağətəyi və aran zonalara bölünməsi təsərrüfatın bu sahəsi üçün çox sərfəlidir. Erkən yazda arını aran ərazilərdə saxlayır, mayın ortalarından sonra dağətəyi əraziyə köçürürük. Yay aylarında isə yaylaqlara çıxarıyıq. Ümumiyyətlə arının gəzdirilməsi olduqca vacibdir. Təsədüfi deyilməyib ki, "Bal təkərlərin üzərindədir". Qubanın zəngin florası arıçılıq üçün çox gözəl xammaldır. Rayonumuzun təbiəti dərman bitkiləri ilə olduqca zəngindir. Geniş çəmən, otlaq və yaylaqlar, meşəliklərdə bitən müxtəlif növ qiymətli dərman bitkiləri: itburnu, yemişan, qaraqınıq, böyürtkən, qarağat kolları, akasiya, cökə, söyüd və meyvə ağaclarının çiçəyi bol arıçılıq məhsulları deməkdir.

Qocaman arıçı qeyd edir ki, rayonda arıçılığın məhsuldarlığına mənfi təsir göstərən amillər də var. Bu amillərdən biri yaylaq və biçənək sahələrinin otunun vaxtında qabaq, yetişməmiş halda biçilməsidir. Məlumdur ki, arılar 60-70 faiz nektarı otlardan götürürlər. Həm də dağ-çəmən otlaq balı ən keyfiyyətli bal sayılır. Odur ki, yerli icra və bələdiyyə idarələri bu məsələyə bir qədər diqqətlə yanaşmalıdırlar. Meyvə bağlarında zərərvericilərə qarşı mübarizə tədbirləri apararkən mütləq yaxında olan arıxanalar nəzərə alınmalıdır. Bir məsələ də olduqca vacibdir. İstədik ki, rayonda "arıçı evi" fəaliyyət göstərsin. Bu mərkəz arıçıları maariflənməklə bərabər, arıxanaya lazım olan dərman və ləvazimatların sa-

tışını təşkil etsin. Arıçıların nəmişliyə, soyuğa və həddindən artıq istiyyə tab gətirə bilən, standartı uyğun yeşiklərə çox ciddi ehtiyacı var. Balın satılmasında da müəyyən çətinliklər ortaya çıxır.

Şakir kişi onu da bildirdi ki, bu gün dövlətimiz arıçılığın inkişafına xüsusi diqqət yetirir. Bizə subsidiya verilir. Keçən il mən 90 arı ailəsinə görə subsidiya almışam. Bu bizim üçün çox böyük vəsaitdir. Bu vəsaitlə arıxanada xeyli iş görmüşəm. Yaza güclü arı ailələri çıxarmışam. Ümid edirəm ki, bu il arılarımızın sayı ikiqat artacaqdır. Arıçılığa göstərilən dövlət payğısı rayonumuzun çoxsaylı arıçılarından da üreyndədir. Fürsətdən istifadə edib qəzetiniz vasitəsilə bizə göstərdiyi bu payğı və diqqətə görə hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyevə öz dərin təşəkkürümüzü bildirir, ona möhkəm cansağlığı arzulayıyıq.

Quba Arıçılar Assosiasiyasının sədri Emin Bayramov həm də "Pətək" MMC-yə rəhbərlik edir. O, deyir ki, ailəliklə arıçıyıq. Təsərrüfatın bu sahəsinə özümü zəif peşə seçmişik. 138 arı ailəsinə bəsləməklə bərabər, arı məhsullarının istehsalı və satışı ilə məşğul olan "Pətək" MMC-ni yaratmışıq. Öz istehsalımız ilə bərabər ildə 3 ton balımız olur. "Pətək" brendi ilə daxili bazara və xaricə bal satırıq. Biz əsasən dağ-çəmən, meşə-çəmən, cökə və akasiya balı istehsal edirik. Hazırda kiçik müəssisəmizdə içərisində qoz, fındıq, badam meyvələri, zəncəfil, portağal, çiyələk, keçibuynuzu bitkisi və dərman xarakterli qida əlavələri olan bal istehsal edirik. Ehtiyacı nəzərə alıb bu il Quba şəhərində "Pətək" bal mağazasını da istifadəyə vermişik. Onu da qeyd edim ki, məhsullarımıza Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sertifikatı verilmişdir.

Emin Bayramov deyir ki, rayon Arıçılar Assosiasiyası xətti ilə də müəyyən işlər görürük. Rayon DAİM ilə əlaqəli işləyir, arıçıların arzu və təkliflərini, qarşıya çıxan problemlərini vaxtında aradan qaldırmağa çalışırıq. Bu sahədə maarifləndirmə tədbirlərinin aparılmasında da yaxından iştirak edirik. Təcrübəli mütəxəssislərin görüşlərini təşkil etməklə bərabər, xarici təcrübənin tətbiqinə də önəm veririk. Assosiasiyanın sədri və bir arıçı kimi Almaniyada, Hollandiyada, Gürcüstanda, Türkiyədə təşkil olunmuş sərgilərdə, konfranslarda iştirak etmiş, bu ölkələrdən müəyyən təcrübə əldə etmişəm. Xarici ölkələrdə öyrəndiyim yenilikləri arıçı yoldaşlarımla bölüşüb, fikir mübadiləsi aparırıq. Yeri gəlmişkən deyim ki, arıçılığın inkişaf etdirilməsindən tək arıçılar bəhrələnmir. Arıçılıq bitkiçilik ilə məşğul olan təsərrüfatlara çox böyük xeyir gətirir. Entomofil bitkilərdə çarpaz tozlanmanın 80-85 faizini bal arıları aparır. Arılar buz tozlanma ilə həm floranı zənginləşdirir, həm də təbiətdən gətirdiyi və istehsal etdiyi bal, arı güləmi, arı zəhəri, mum, vərəmə, çiçək tozu, bal qaymağı ilə insanların sağlamlığını qoruyur. Eşitdiyimə görə, Türkiyə, ABŞ, Almaniya və başqa ölkələrdə meyvə bağlarının sahibləri hər arı pətəyinə görə arıçıya müəyyən məbləğdə pul ödəyir. Odur ki, bu qiymətli və əvəzsiz canlıyı qorumaq, artırmaq və inkişaf etdirmək biz arıçıların müqəddəs borcudur.

Ziyafəddin BAYRAMOV,
"Respublika".